

ÚJ KÖNYVEK.

Gorzó Gellért: Döbrentei Gábor és a jászóvári prémontreiek viszonya a régi magyar nyelvemlékek ügyében. Jászó, Remény-ny. 1914. K. 8-r. 68.

E kis füzet, melynek tartalmát híven kifejezi hosszú címe, Döbrenteinek Jászóra küldött kilencz levelét és a jászaiaknak hozzá intézett öt levelét közli betűhíven, hosszabb bevezetés kíséretében, melyben a kiadó a levelek tartalmi vonatkozásait érteti meg. A művecske forrása az a kegyelet volt, melylyel a szerző rendje iránt viseltetik, de eredményeit értékesítheti az irodalomtörténet is.

Jókai, Olcsó. Budapest, Révai, 1914. K. 8-r. Számonként 40 f.

171. Esetek Petőfi életéből. Bevezetéssel és jegyzetekkel ellátta: Baros Gyula. 56 l. E kis füzet kettős érdekű: egyrészt írója, másrészt hőse miatt, a kit Jókai a maga fényes tollával életének egy-egy jellemző mozzanatában örökít meg. A 10 »eset«-et Baros Gyula ügyesen válogatta össze s a jegyzetekben gondosan megvilágítja czélzásait.

172. Bürgözdí bácsi.

173—176. A két Trenk. 156 + 135 l.

177—178. Trenk Frigyes. 176 l. Hőse az irodalmunk történetében is szerepet játszó híres kalandor.

179—180. A szegénység útja. 144 l.

181. Márczius tizenötödike. Bevezetéssel és jegyzetekkel ellátta Ágner Lajos dr. 64 l. Jókai 9 ünnepi beszéde (1867—1898).

182. A Magláy-család. 59 l.

183—185. Tégy jót. 198 l.

186—190. A tengerszemű hölgy. 144 + 227 l.

Könyvtár, Magyar. Budapest, Lampel, 1914. K. 8-r. Ára számonként 30 f.

735—736. *Ambrus Zoltán*: Régi és új színművek. Színházi bírálatok.

103 l. — Vagy 20 év alatt írt színi bírálatainak javát gyűjtötte össze egy kis füzetben Ambrus, a ki színi kritikusaink között ma egyike a legképzettebbnek és legfinomabb ízlésűeknek, s kétségkívül a legszigorúbb, de talán legobjektivebb is. E tíz bírálata sajnos csak külföldi drámákról szól, pedig még szükségesebb volna, ha a magyar szerzők drámáiról mondott véleményét is újra közrebocsátaná. Őszinte bátorságának és találó megfigyeléseinek értékét nem csökkentik a fölöttük elhaladó évtizedek, annál kevésbé, mert Ambrus a stínekn is művésze.

737. *Vajda János* költeményei. Kiadta Császár Ernő. 61 l. — Rövid életrajz és Vajda költészetének futólagos áttekintése után a költőnek 33 lírai és egy elbeszélő verse, a legismertebbek s egyéniségére, költészetére a legjellemzőbbek.

738—739. *Selma Lagerlöf*: Helga. Ford. Benedek Marczell. 76 l.

Könyvtár, Olcsó. Budapest, Franklin, 1914. K. 8-r. Ára számonként 20 f.

1729—31. *Macaulay*: William Pitt. Ford. Kállay Béni. 104 l.

1732—33. *Gibbon*: Konstantinápoly eleste 1453-ban. Ford. dr. Bozóky

Alajos. 82 l. — Irodalomtörténeti szempontból azért érdekes Gibbon e műve, mert több nevezetes tragédiánk tárgya kapcsolódik a világtörténet e nagy fordulópontjához (Bolyai és Kisfaludy Károly Iréne-dramája, Herczeg Bizánca).

1734—36. II. Edvárd király. *Marlowe Kristóf* tragédiája. Ford. dr. Rózsa Dezső. 117 l.

1737. *Franklin Benjámín*: A gazdagodás útja. Ford. dr. báró Láng Mihály 36 l.

Shakespeare összes színművei. Átvizsgált vagy új fordításokban kiadja a Kisfaludy-Társaság Shakespeare-bizottsága. Budapest, Franklin, 1914. N. 8-r.

XI. A makranczos hölgy. Újból ford. Lévy József. Bevezetéssel és jegyzetekkel ellátta Heinrich Gusztáv. 185 l. Ára 2'40 K.

XIV. A windsori víg asszonyok. Újból ford. Rákosi Jenő. Bevezetéssel és jegyzetekkel ellátta Alexander Bernát. XXII, 163 l. Ára 2'40 K.

XXIV. Hamlet, dán királyfi. Ford. Arany János. Bevezetéssel és jegyzetekkel ellátta Alexander Bernát. XXXIX, 243 l. Ára 3 K.

A Kisfaludy-Társaság, melynek nevével egészen összeforrt nálunk Shakespeare-é, új, az előbbi kiadásoknál Shakespeare-hez méltóbb módon újra közrebocsátja a legnagyobb modern drámaíró műveit. Az új, negyedik Shakespeare-kiadás, melynek első három kötete az imént került ki a sajtó alól, két tekintetben tér el a régiéktől: a szövegek javítva s tudományos bevezetésekkel és jegyzetekkel jelennek meg. Arany Hamlet-fordításán nem változtatott az új kiadás sem: helyesen. Arany oly művészi fordítást adott, hogy minden változtatás, ha esetleg ki is igazítja apróbb félreértését, a költőiségéből okvetlenül eltörölt volna valamit. A különben is kevés számú félreértés kiigazítása, avatott módon, a jegyzetekbe szorult. Époly dicséretes viszont, hogy a másik két fordító, Rákosi és irodalmunk nesztora, a helyett, hogy kiigazították volna régi fordításait, egészen újat, jobbat nyújtottak. A bevezetések, a mi szintén méltánylandó, inkább irodalomtörténeti, mint esztetikai felükről világítják meg a drámákat: keletkezésükről, anyagukról, s a forrásukhoz való viszonyukról, sorsukról s magyar fordításaikról tájékoztatnak. A takarékosan csatolt jegyzetek a mű megértését és élvezését akarják megkönnyíteni. Nem tolatkodnak az író és olvasó közé, de nem is hagyják az utóbbit cserben, ha szükségét érzi a magyarázatnak vagy fölvilágosításnak.

Szekfü Gyula: A száműzött Rákóczi. 1715–35. Budapest, Akadémia, 1913. 8-r. VIII, 418 l. Ára 5 K. — E helyen nincs közünk e nagy hullámokat támasztott könyvnek történeti értékéhez, sem ahhoz, van-e, nincs-e tendenciája, bennünket irodalomtörténeti vonatkozásai érdekelnek. Mind Mikessel kapcsolatosak. Az egyik (118. jegyzet, 376–377 l.) újabb bizonyítékokkal végleg eldönti, a mi eddig is kétségtelen volt, hogy a P. E. grófnő alakja Mikes fictiója. Az akkori politikai viszonyok ismerete alapján kimondja: »Ki van zárva, hogy a császári követek jelentéseiben nyomára ne lehetne találni, mikor a jelentések a legnagyobb részletességgel szólnak a Konstantinápolyban felbukkanó legutolsó császári alattvalókról is.« Egyéb érvét eddig is ismerte és fölhasználta az irodalomtörténet. A többi (141. j. 380. l.; 159. j. 386. l.; 165. j. 387. l.) Thalyval szemben Mikes éleslátását és följegyzéseinek megbízhatóságát emeli ki, s Saussure törökországi leveleinek értékét kisebbítve, kimondja, hogy a »a rodostói emigratio történetének Mikes munkája marad a felülmúlhatatlan őszinteségű, hiteles kútforrás«. Nem vonjuk kétségbe állítását, de az kétségtelen, hogy Saussure Rákóczi diplomáciai működésének számos oly mozzanatáról tud, a melyekről Mikes, a ki a diplomaták sakkhúzásai iránt nem érdeklődött, egészen hallgat; továbbá, hogy elmond olyan, Rákóczira igen jellemző eseményt (Des Roches titkár esete), melyről Mikesnél nincs szó; végül, hogy sok eseménynek jóval kimerítőbb és mélyebbre nyúló leírását adja, mint a magyar emlékirat (Rákóczi betegsége, halála, eltemetésének körülményei).

Világkönyvtár, Budapest, Révai, 1914. 8-r. Kötetenként 1'90 K.

Ferrero: Róma nagysága és hanyatlása. I—III. Ford. Lakatos László és Lendvai István 447 + 310 + 340 l. Az olasz tudós nagy föltűnést keltett materialista szempontból megírt történeti műve, melynek I. k.-ét igen gyarlón Lakatos László, a másik kettőt folyamatosabban és jobban Lendvai István fordította.

Lassale: Alkotmány, szocializmus és demokrácia. Ford. Kunfi Zsigmond. 320 l.

Swift: Gulliver utazásai. Ford. Karinyth Frigyes. 398. A nagy angol regényíró klasszikus szatirájának első teljes magyar fordítása.